

(bibliografia científica)

CRÍTQUES

LA SANITAT A CATALUNYA

El decret de 15 de gener del 1979 del Consell executiu de la Generalitat encarregava al conseller de Sanitat i Assistència Social l'elaboració d'un Mapa Sanitari de Catalunya. *La Sanitat a Catalunya*, treball realitzat en el període gener-desembre 1979, és el fruit d'aquest encàrrec.

Des de la Mancomunitat, que l'any 1917 encomanava al doctor Jacint Reventós i Bordoy una regionalització sanitària, fins a l'aprovació de la llei de bases per a l'organització dels serveis de sanitat i assistència social a Catalunya (Llei de 30 de març del 1934), resultat dels estudis efectuats pels doctors E. Fernández Pellicer i Higiní Sicart, ha estat una preocupació constant dels governs de Catalunya l'ordenació sanitària i la territorialització.

Acabada la guerra civil, no es torna a parlar de qüestions sanitàries des d'una perspectiva catalana. A poc a poc, però, neixen activitats aïllades, al voltant d'alguna secció del Col·legi de Metges de Barcelona, alguns cops, d'iniciatives particulars de grups sanitaris, d'altres, que plantegen des d'una regionalització sanitària fins a un nou sistema sanitari, el Servei Nacional de Salut. Aquest procés podríem dir que es clou amb la celebració a Perpinyà del desè Congrés de Metges i Biòlegs. Recollint d'alguna manera aquesta experiència, i fruit d'un acord entre el ministeri de Sanitat i Seguretat Social i el departament de Sanitat i Assistència Social de la Generalitat, neix el treball que avui presentem. Els responsables de *La Sanitat a Catalunya* entenen l'obra realitzada com un pas previ, com una eina per a futures actuacions polítiques en el camp de l'ordenació sanitària: és, en definitiva, l'intent de bastir aquelles coordenades bàsiques que permetin emmarcar el progrés de l'assistència sanitària i la promoció de millors nivells de salut per a tothom a Catalunya.

Aquesta tasca, en la base de la qual hi ha la convicció del dret a la salut per a tothom, comporta la descripció de la situació sanitària

actual, amb els seus déficits inherents, i una proposta d'ordenació territorial dels serveis sanitaris. Aquest objectiu va íntimament lligat a la concepció i el funcionament dels serveis sanitaris precisament per no ampliar o simplement reproduir els déficits que es recullen de la situació actual. Uns serveis sanitaris globals i integrats, homogenis en tot el territori, decantats més cap a la salut que no cap a la malaltia. Aquesta concepció parteix del fet que els nivells de salut dels individus s'explica més per raons generals, extrasanitàries, que no pas per raons biològiques o atribuïbles al sistema sanitari imperant.

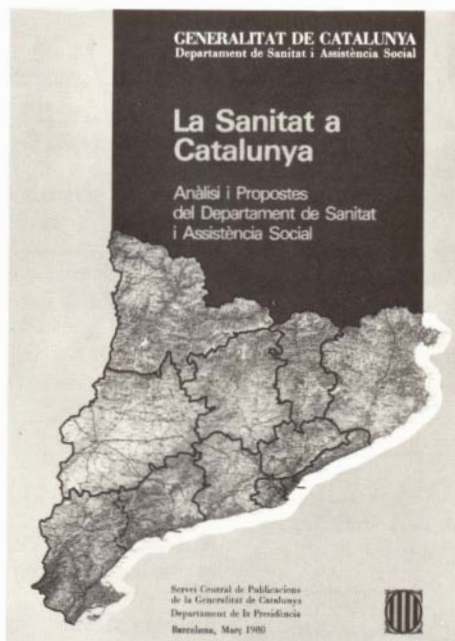
El fet que les noves causes de mort no s'expliquen per fenòmens d'origen purament biològic o endogen sinó precisament per causes del medi ambient, el treball, els hàbits o la contaminació hídrica o aèria, demana encaminar l'estudi i l'acció sanitària cap als factors derivats de l'estructura i el comportament socials. En aquest sentit, tenim un exemple en la visita que va efectuar al nostre país a primers de novembre el doctor T. Strasser, segon cap de l'Oficina Europea de Malalties Cardiovasculars de l'OMS, per crear una àrea pilot d'orientació i lluita de les malalties cardio-

vasculars en una àrea industrial del Mediterrani.

D'altra banda, en els països industrialitzats avançats, el progrés de la tecnologia i la sofisticació de les ciències mèdiques no han millorat darrerament les expectatives de vida de la població. L'explosió de la despesa sanitària que ha determinat aquest progrés obliga a ser molt exigents en la valoració i l'anàlisi tant de l'eficàcia sanitària com de l'eficiència econòmica dels sistemes sanitaris. Per aquest motiu es té en compte aquest fenomen en l'estudi de la conselleria, perquè, sense entrar en estudis de macroeconomia, s'assenyala que es fa necessari trobar els mecanismes que permetin assegurar que tot augment en la despesa sanitària significarà un augment de l'eficiència dels serveis sanitaris que tradueixin millors nivells de salut per a la població.

L'obra s'estructura en un primer capítol on es defineix el marc referencial assenyalant les característiques geogràfiques, demogràfiques, les vies de transport i el marc administratiu actual de Catalunya. L'anàlisi dels recursos sanitaris de Catalunya ocupa un extens segon capítol, on es recullen les dades que les diferents direccions provincials han ofert, així

com les relacions que entre sector públic i privat existeixen en els serveis sanitaris. Aquesta part s'acompanya dels índexs de morbi-mortalitat a Catalunya, així com d'una explícita referència a la situació de l'acció sanitària en relació amb el medi ambient. Seguidament es detalla l'estudi dels recursos humans per a posar fi a l'estructura jurídic-administrativa i econòmica de la sanitat. A partir d'aquí, el treball entra en la fase que considerem potser més innovadora, ja que tracta de la proposta d'ordenació sanitària i finalment de la territorialització dels serveis sanitaris. Pel que fa al primer punt, es proposa com a nivell únic entre el municipi i el departament de Sanitat l'àrea sanitària. Aquesta ve definida com un territori i una població que presenten trets d'homogeneïtat en la seva anàlisi sanitària. L'àrea sanitària es proposa com el marc idoni d'anàlisi, de detecció de necessitats, d'elaboració de propostes i d'aplicació de programes de salut. L'àrea de salut serà la unitat de gestió fonamental per a l'organització dels serveis de salut, encarregada de la vigilància i el control del medi ambient, de l'assistència primària, hospitalària i d'especialitats i de la tasca d'informació sanitària. Els instruments polítics i administratius que es proposen per a l'àrea de salut són la direcció de la Salut, amb funcions tècnico-administratives, dependent de l'administració sanitària de Catalunya i amb funcions de direcció, inspecció i organització; i el Consell de Salut, organ d'assessorament, vigilància i control de la gestió, amb competències també en la detecció de necessitats i insatisfaccions i en la proposta de programes amb representació democràtica de la població de l'àrea. En el camp assistencial, les àrees de salut se subdividiran en sectors, amb la finalitat d'aconseguir un àmbit físic acotat per l'organització dels serveis assistencials, distingint que en el medi urbà el contingut demogràfic del sector no excedeixi de cent mil habitants i en el medi rural no sigui inferior a quatre mil habitants. D'altra banda, es delimitarà

el sector considerat límit màxim 30 minuts de desplaçament en automòbil. En aquest tercer capítol, l'aspecte més important és sens dubte el programa sanitari i les propostes de dotació de l'àrea sanitària. Després de desglossar els aspectes que ha d'incloure la prevenció primària, es passa a caracteritzar l'assistència primària, l'assistència hospitalària i les actuacions sobre el medi ambient. Es planteja, en definitiva, cercar un equilibri sanitari de Catalunya fent que l'oferta sanitària sigui al més igual i equilibrada possible

dins i entre cada una de les àrees sanitàries.

L'aplicació d'aquests criteris es concreta en dotze zones geogràfiques, cosa que s'explicita en el darrer capítol del treball. Un cop exposades les raons geogràfica, econòmica, demogràfica i sanitària que expliquen la identificació d'aquestes dotze àrees, es detalla en cada una d'elles la proposta d'ordenació sanitària que s'ha explicat en el capítol precedent, tenint en compte precisament el marc físic de l'àrea, les seves característiques demogràfiques, l'ac-

tual dotació d'equipaments sanitaris i els principals problemes sobre el medi ambient que s'han detectat, per acabar amb una proposta d'equipaments assistencials. Aquest treball s'acompanyarà d'uns annexos en els quals s'exposen algunes de les enquestes emprades en l'estudi així com les dades més àmplies de demografia. Finalment, la cartografia adjunta permet visualitzar les propostes de la conselleria, així com comparar d'una manera palesa la situació actual amb la que es proposa. En definitiva pensem que el tre-

ball realitzat és una eina útil per als sanitaris i per als organismes encarregats de vetllar pel millorament del nivell de salut de la població. D'altra banda, el caràcter obert de la proposta és una invitació al ciutadà a estudiar aquestes propostes i, en definitiva, a iniciar un camí de discussió democràtica per aconseguir una dotació i una eficàcia dels serveis sanitaris adequats a la nostra realitat.

(Jordi Castejón)

LES NOVETATS DEL MES

Història de la filosofia

Enric Moreu-Rey: *El pensament il·lustrat a Catalunya* (segona edició). Barcelona, Edicions 62, 1980. 128 pàgs. ("Antologia Catalana", 26). 215 ptes.

Jaume Roura: *Ramon Martí d'Eixalà i la Filosofia Catalana del segle XIX*. Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1980. 399 pàgs. 1.500 ptes.

Medicina

Josep Bras i Marquillas: *Per a tots, salut*. Barcelona, Ed. Laia, 1980. 255 pàgs. (Llibres Quaderns de Pedagogia, 4). 350 ptes.

Llengua

Joaquim Rafel i Fontanals: *Gramàtica catalana. Curs elemental* (novena edició). Selecció i lectures a càrrec d'Antoni Comas. Barcelona, Edhasa, 1980. 368 pàgs. ("El Punt" 1). 350 ptes.

Pedagogia

Carme Angel: *El desenvolupament del comportament psicomotor dels nens*. Barcelona, Reforma de l'Escola, 1980. 188 pàgs. 500 ptes.

Ciències Socials

Ismael E. Pitarch, Joan Botella, Jordi Capó, Joan Marcet: *Partits i parlamentaris a Catalunya d'avui. Període de la Generalitat provisional (1977-1979)*. Pròleg d'Isidre Molas. Barcelona, Edicions 62, 1980. 192 pàgs. ("Llibres a l'abast", 157).

Pere Lleonart: *Els atractius industrials de 29 ciutats de Catalunya*. Barcelona, Banca Catalana, 1980. 418 pàgs. (Servei d'Estudis). 1.200 ptes.

Associació catalana de ciència regional: *La cartografia al servei de les autonomies*; ponències, comunicacions i col·loquis de les jornades de cartografia temàtica (Barcelona, 19-20 d'octubre del 1979). Barcelona, Servei d'estudis del Banc Occidental. 221 pàgs.

Marc-Aureli Vila: *Compendi de Geografia de Catalunya*. Barcelona, Curial, 1980. 311 pàgs. 475 ptes.

Carles Carreras: *Geografia humana*. Barcelona, Dopesa, 1980. 109 pàgs. 225 ptes.

Excursionisme

Antoni Calero Picó: *Guia excursionista de la Serra d'Aitona*. Alcoi, Latinoamèrica, 1979. 74 pàgs. 24 làmines ("El Teix. Sèrie Valenciana", 1). 175 ptes.

Antoni Calero Picó: *Guia excursionista de la Safor*. Alcoi, Latinoamèrica, 1979. 100 pàgs. 14 làmines ("El Teix. Sèrie Valenciana", 2). 175 ptes.

Antonio Calero Picó: *Guia excursionista de la Serra Mariola*. Alcoi, Latinoamèrica, 1980. 112 pàgs. 16 làmines ("El Teix. Sèrie Valenciana", 3). 175 ptes.

Vària

Elisabeth Gundry, Cinthia Wicklan: *Cura i conservació de flors i plantes*. Traducció catalana Kàpel. Barcelona, Pol·len Edicions, 1980. 124 pàgs. 1.000 ptes.

PUBLICACIONS REBUDES

Pere Solà i Gussinyer: *Educació i moviment llibertari a Catalunya (1901-1939)*. Barcelona, Edicions 62, 1980, 291 pàgs. (col·lecció "Llibres a l'abast", 156).

W.R. Thompson i R.C. Debold: *Introducció sistemàtica a la psicologia*. Barcelona, Editorial Paidós, 1980, 653 pàgs.

Ignasi de Solà-Morales Rubió: *Eclecticisme y vanguardia. El caso de la Arquitectura Moderna en Catalunya*. Barcelona, Editorial Gustavo Gili, 1980, 220 pàgs.

George A. Miller: *Psicología de la comunicación*. Barcelona, Editorial Paidós, 1980, 155 pàgs.

Santiago Vilanova: *El síndrome nuclear. El accidente de Harrisburg i el riesgo nuclear en España*. Barcelona, Editorial Bruquera, 1980, 317 pàgs.

Ernest Garriga i Jaume Pagès: *Equacions diferencials ordinàries*. Barcelona, Escola Tècnica Superior d'Enginyers Industrials, comissió de publicacions, 1980, 174 exercicis, 158 pàgs. Equip de professors de la càtedra de Mètodes Informàtics: *Informàtica bàsica*, Volums I, II, III. Barcelona, Escola Tècnica Superior d'Enginyers Industrials, comissió de publicacions,

1980.

Equip de professors de la càtedra de Mètodes Informàtics: *Algorismes*. Barcelona, Escola Tècnica Superior d'Enginyers Industrials, comissió de publicacions, 1980, 83 pàgs.

Equip de professors de la càtedra d'Automàtica i Calculadores: *Problemes de regulació automàtica*. Barcelona, Escola Tècnica Superior d'Enginyers Industrials, comissió de publicacions, 1980.

J. Masarnau, S. Riera, J. Salla: *Gràfics de termodinàmica*. Barcelona, Escola Tècnica Superior d'Enginyers Industrials, comissió de publicacions, 1980, 90 pàgs.

Josep M. Salla, Josep Montserrat: *Problemes de termodinàmica*. Barcelona, Escola Tècnica Superior d'Enginyers Industrials, comissió de publicacions, 1980, 40 pàgs.

E. Lupon, R. Pericas, J. Rubio: *Pràctiques d'electrònica*. Barcelona, Escola Tècnica Superior d'Enginyers Industrials, comissió de publicacions, 1980.

Càtedra d'Economia de l'ETSEIB, càtedra d'Economia de l'ETSEIT, càtedra d'Organització d'Empreses i Serveis de l'ETSETB: *Breu diccionari d'economia*. Barcelona, Escola

Tècnica Superior d'Enginyers Industrials, comissió de publicacions, 1980, 33 pàgs.

Equip de professors del laboratori d'elasticitat i resistència de materials: *Pràctiques de laboratori d'elasticitat i resistència de materials*. Barcelona, Escola Tècnica Superior d'Enginyers Industrials, comissió de publicacions, 1980, 106 pàgs.

"El 9 nou", setmanari de la comarca d'Osona. Any III, números del 124 al 140 (juliol-octubre del 1980). Vic, Premsa d'Osona, SA, 1980, 32 pàgs.

"Treball", òrgan central del Partit Socialista Unificat de Catalunya, del número 636 al 650 (juliol-octubre del 1980). Barcelona, Partit Socialista Unificat de Catalunya, 1980, 16 pàgs.

"Investigación y Ciencia", edició en castellà de "Scientific American", núm. 49 (octubre del 1980). Barcelona, 1980, 130 pàgs.

"Al vent", revista de Terrassa, any IV, número 33 (agost-setembre del 1980). Terrassa, El Bullidor, SA, 1980, 50 pàgs.

Butlletí intern informatiu de l'Omnium Cultural, tercera època, núm. 33 (tercer trimestre del 1980). Barcelona, 1980, 24 pàgs.